

در حالی که عراق فروش نفت خود به «دشمن» را قطع کرده، مصر نیز تمام پروازهای خود به اسرائیل را متوقف ساخته است و گروه‌های عربی تحریم شرکت‌های امریکایی را آغاز نموده‌اند.

افزایش خشم عمومی درخاورمیانه رهبران کشورهای‌عربی و ایران را به اخذ استراتژی‌های جدید و قدیمی واداشته است تا به نمایش مخالفت خود با آمریکا و حمایت آن از اسرائیل بپردازند.

دکتر «بهجت قرآنی» استاد روابط بین‌الملل دانشگاه امریکایی قاهره در این زمینه می‌گوید: کشورهای عربی در حال رویگردانی از آمریکا و اسرائیل می‌باشند. به گفته تحلیلگران سیاسی کشورهای عربی در حال نظاره اقدامات اسرائیل که بزرگترین خطر برای آنها به‌شمار می‌آید هستند و «آریل شارون» نخست‌وزیر اسرائیل و «جرج بوش» رئیس‌جمهور آمریکا از دریچه «مبارزه با تروریسم» به جهان می‌نگرند. این دیدگاه باعث افزایش انزوای دیپلماتیک اسرائیل می‌شود و امید آمریکا برای برخورداری از حمایت کشورهای عربی پیرامون حمله آینده علیه رژیم «صدام حسین» رئیس‌جمهور عراق را بر باد می‌دهد. این نگرانی‌ها زمانی افزایش یافت که «بوش» شارون را در حالی که بسیاری از اعراب وی را «جنایتکار جنگی» به حساب می‌آورند، «مرد صلح» نامید، در این میان تنها کشوری که از حمایت منطقه‌ای از فلسطین بیشترین بهره را برده عراق است، به هر صورت بیشتر رهبران کشورهای عربی با دیده تهاجم به آمریکا یا اسرائیل موافقت ندارند بنابراین براساس تحقیقی که در منطقه خاورمیانه صورت گرفته بیشتر رهبران عربی به منظور کنترل و هدایت مبارزه طلبی مردم خود به ابراز نارضایتی از آمریکا و اسرائیل می‌پردازند.

عراق و ایران

«صدام حسین» رئیس‌جمهور عراق احتمالا یکی‌از رهبران عربی‌است که می‌تواند بالینخد رضایتمندانه‌ای به بحران رو به افزایش خاورمیانه بنگرد زیرا طرح‌های واشنگتن برای سرنگونی رهبر این کشور به دلیل افزایش خشم دنیای‌عرب علیه موضع حمایت‌آمیز آمریکا از اسرائیل مسکوت مانده است.

آنچه مسلم است در میان رهبران عربی اعتمادی‌به صدام حسین نیست، با این حال آنها حوصله حمایت از عملیات آمریکا برای سرنگونی وی را هم ندارند. از سوی‌دیگر عراق تلاش‌هایی‌را برای‌بهبود روابط با کشورهای عربی همسایه خود‌صورت‌داده است. به‌طورمثال در نشست اعراب که ماه گذشته در بیروت برپاشد عراق به‌طور رسمی اعلام کرد که به حاکمیت کویت احترام می‌گذارد. این در حالی بود که عراق درسال ۱۹۹۹ به این کشور حمله کرده بود، اما اکنون دو کشور توافق کرده‌اند تا به بهبود روابط دو‌جانبه بپردازند. مصر و بحرین نیز هفته گذشته به بهبود روابط تجاری با عراق پرداختند و یک نماینده یمنی نیز نامه «حمایت آمیزی» به صدام حسین تسلیم کرد. در این میان صدام برای خشمگین ساختن واشنگتن و گسترش حمایت‌های خود از فلسطینی‌ها اعلام کرد به خوشاودان و بستگان فلسطینی‌هایی که مبادرت به حملات انتحاری می‌نمایند، ۲۵ هزار دلار می‌پردازد. علاوه‌براین بغداد یک کمک ۸۷ میلیون دلاری را برای‌حمایت از فلسطینی‌ها در نظر گرفت و حدود ۶ هزار تن کمک‌های‌مختلف را در اختیار آنها گذاشت.
د اوایل ماه جاری نیز صدام اعلام کرد به مدت یک ماه صادرات نفت خود را قطع می‌کند که این امر باعث افزایش قیمت نفت در سراسر جهان شد.

دراین میان ایران نیز که یک کشور عربی‌به‌شمار نمی‌رود، اما نقش مهمی‌را در خاورمیانه ایفا می‌کند از تمام کشورهای مسلمان تولیدکننده نفت خواست تا از «سلاح نفت» برای‌حمایت از فلسطینی‌ها بهره بگیرند. با این حال این کشور از عراق تبعیت نکرد. در واقع ایران که

تنها کشوری که از حمایت منطقه‌ای از فلسطین بیشترین بهره‌را برده، عراق است و «صدام حسین» رئیس‌جمهور این کشور احتمالا یکی‌از رهبران عربی‌است که می‌تواند بالبخند رضایتمندانه‌ای به بحران رو به افزایش خاورمیانه بنگرد

بوش آن را در کنار عراق و کره شمالی «محور شرارت» خوانده است، نقش مهمی‌را در کاهش درگیری‌های موجود در مرزهای لبنان اسرائیل بازی کرده، زیرا نیروهای حزب الله لبنان که ایران از آنها حمایت می‌کند روزانه دست به حملاتی علیه نیروهای اسرائیلی می‌زدند. با این حال زمانی‌که «کمال خرازی» وزیر امور خارجه ایران به بیروت رفت و خواستار خویشتنداری نیروهای «حزب الله» شد این درگیری‌ها خاتمه یافت. این درحالی بود که دخالت «خرازی» در لبنان باعث ایجاد بحث و مجادلاتی در تهران شد و جناح مخالف به به انقاد از این حرکت پرداختند در صورتی که میانه روهای این کشور دیپلماسی «خرازی» را ستودند. «فرید خازن» استاد علوم سیاسی دانشگاه امریکایی بیروت در این باره گفت : میانه روهای ایرانی به آمریکا گفتند که این آنها هستند که برسر قدرت می‌باشند.

مصر و اردن

زمانی که مصر اعلام کرد تمام روابط خود با اسرائیل- جز آنهایی را که به نفع فلسطینی‌ها هستند- قطع می‌کند حقیقتا تغییر زیادی در روابط دو کشور ایجاد نشد و هنگامی که مقامات سوریه گفتند مصر برخلاف سایر برادران عرب خود هنوز به سفارت اسرائیل اجازه فعالیت داده است روزنامه دولتی وابسته به «حسنی مبارک» رئیس‌جمهور مصر نوشت که رئیس‌جمهور جوان سوریه (بنشاراسد ۳۶ ساله که پس از

نقدی درباره موضع گیری کشورهای خاورمیانه در قبال حوادث اخیر سرزمین های اشغالی

یک دشمن، چند پاسخ

منبع : کریستین ساینس مانیوتور

پدرش در سال ۲۰۰۰ به عنوان رهبر این کشور انتخاب شد)نباید تظاهر به داشتن اطلاعات و آگاهی کامل در مورد دیپلماسی واقعی‌بنماید. تحلیلگران می‌گویند شاید لازم بوده است «مبارک» هنگام ماموریت دیپلماتیک «کالین پاول» وزیر‌امور خارجه آمریکا‌در خاورمیانه که هفته گذشته صورت گرفت به انتقاد از وی می‌پردازخت. در این صورت رئیس‌جمهور مصر می‌توانست شهرت خود را به عنوان یک سیاستمدار برجسته دنیای عرب که خصوصت و دشمنی آن با آمریکا در حال گسترش است افزایش دهد. به هر صورت توقف پروازهای منظم خطوط هوایی نیمه رسمی‌مصر به اسرائیل یکی از مهمترین

دراین زمینه می‌گوید: رژیم‌های حاکم بر کشورهای خلیج فارس به دلیل واکنش مردم خود موضع دفاعی را اتخاذ کرده‌اند. وی افزود: رهبران این کشورها برای‌توضیح در مورد علت تداوم حمایت‌شان از سیاست‌های آمریکا با دشواری روبه رو شده‌اند.

با این وجود عربستان سعودی تاکید کرده است تحریمی که اعراب در سال ۱۹۷۳ درمورد صدور نفت به کار بردند تکرار شدنی نمی‌باشد و «سعود الفیصل» وزیر‌امور خارجه این کشور اعلام کرد این اقدام تنها به منزله آن است که برای انتقام‌گیری از فرد دیگری به خود آسیب‌جدی برسانی.

در این میان «امیر عبدالله» تلاش کرده است تا عربستان را به عنوان عامل صلح خاورمیانه معرفی‌کند و پیشنهادی را مبنی‌بر برقراری روابط عادی‌با اسرائیل در صورت عقب‌نشینی نیروهای اسرائیلی از سرزمین‌های اشغالی ارائه دهد. واشنگتن به حمایت از این طرح پرداخته است و کنفرانس اعراب در بیروت نیز ماه گذشته آن را مورد پذیرش قرار داد. با این حال «آریل شارون» با آن مخالفت کرده‌است.

تعدادی از راهپیمایی‌های گسترده‌ای که در حمایت از مردم فلسطین درمنطقه خلیج‌فارس برپا شده دربحرین صورت گرفته است. این درحالی‌است که ناوگان پنجم نیروی دریایی آمریکا در این کشور مستقر است، بنابراین «منامه» پایتخت بحرین تقریبا هرروزه شاهد درگیری‌هایی میان

نظاره‌کنندگان و پلیس این کشور است.

این حوادث تاکنون یک نفر کشته و صدها زخمی و مجروح برجای‌نهاده است.

برخی‌از کشورهای حوزه خلیج فارس مانند عربستان سعودی وکویت میلیون‌ها دلار برای فلسطینی‌هایی که تحت محاصره نیروهای اسرائیلی‌هستند ارسال کرده‌اند. هفته گذشته عمان نیز ۶۶ میلیون دلار برای «پاسرعرفات» رئیس‌تشکیلات

خودگردان فلسطین ارسال کرد؛ این پول بخشی‌از کمک مالی ۳۳۰ میلیون دلاری‌است که کنفرانس بیروت آن را تصویب کرده‌است. این در حالی‌است که تنها دو روز قبل از این اقدام وزارت دفاع آمریکا اعلام کرد، آماده‌است تا حدود ۲۲ میلیون دلار تسلیحات از جمله

بمب و گلوله برای هوایماهای اف-۱۶ در اختیار عمان قرار دهد. کویت نیز آماده‌است تا ۷۲ میلیارد دلار برای خرید بالگردهای «آپاچی» ساخت آمریکا هزینه کند.

سوریه و لبنان

«هنری کیسینجر» وزیر‌امور خارجه اسبق امریکا یکبار اعلام کرد، اعراب بدون کمک مصر نمی‌توانند اقدام به جنگ کنند و بدون سوریه نیز نمی‌توانند به صلح دست یابند که حقیقت گفته وی در مورد سوریه زمانی آشکار شد که به مدت دو هفته حملات مبارزان این کشور در مرزهای لبنان و اسرائیل نگرانی‌های زیادی را‌در مورد ایجاد یک جبهه جنگ دوم در خاور میانه برانگیخت.

تحلیلگران می‌گویند علت این امر اظهارات سوریه در مورد عدم فراموشی منافع این کشور بود در حالی‌که توجه جهانی بر مساله خشونت میان اسرائیل و فلسطینی‌ها متمرکز شده‌است.

نکته دیگر مخالفت سوریه با پیشنهاد صلح عربستان سعودی که در ازای عقب‌نشینی اسرائیل از سرزمین‌های اشغالی، صلح و برقراری روابط عادی با این رژیم را نوید می‌دهد، بود.

«مایکل یانگ» یک تحلیلگر و مفسر سیاسی لبنانی در این مورد می‌گوید: به نظر من سوریه هیچ تلاشی برای خودداری از جنگ با اسرائیل انجام نمی‌دهد و تنها باعث تشدید بحران منطقه می‌شود. وی می‌افزاید: سوریه یک کشورافراطی به‌شمار می‌رود، اما به دلیل قدرت محدودی که دارد نمی‌تواند کار زیادی انجام دهد.

در این میان به رغم آشفتگی و درگیری‌هایی‌که در لبنان برائثر نگرانی در مورد تاثیری که بی‌ثباتی و جنگ در مرز جنوبی این کشور با اسرائیل می‌تواند بر اقتصاد ضعیف و شکننده آن بگذارد به وجود آمده است، بیروت هنوز به پیروی از فرامین و دستورات دمشق و رهبر سیاسی‌خود ادامه می‌دهد. «رفیق حریری» نخست وزیر آگاه و میانه‌روی لبنان اعلام کرده ممکن است کشورش در تحریم نشست وزرای امور خارجه اتحادیه اروپا و هم‌تایان مدیترانه ای آنها با سوریه همکاری‌کند. دلیل این امر نیز مخالفت و اعتراض به حضور اسرائیل در این نشست اعلام شد. این تصمیم به مفهوم آن است که لبنان مجبور است امضای یک توافقنامه سیاسی و اقتصادی مهم با اتحادیه اروپا را به تعویق بیناندازد.

مراکش، الجزایر، تونس و لیبی

در تونس نیز که یک کشور عربی میانه‌رو محسوب می‌گردد و ده‌ها سال است برای کنترل مخالفان خود تلاش می‌کند، مقامات امنیتی در حال تحقیق در مورد مرگ ۱۶ نفر شامل یازده آلمانی می‌باشند. به اعتقاد مقامات آلمان این افراد برائثر حمله انتحاری علیه یک کنیسه قدیمی‌یهودی کشته شده‌اند. این در حالی‌است که دولت تونس درابتدا اعلام کرد انفجاراین کنیسه یک «تصادف فاجعه‌آمیز» بوده‌است؛ اما بعد اظهارداشت مقامات امنیتی شواهد جدیدی را‌در این زمینه یافته‌اند. به هر صورت دولت این کشور که هر ساله پذیرای میلیون‌ها توریست غربی می‌باشددر مقابل کشمی که در دیگر نقاط جهان عرب نسبت به آمریکا و اسرائیل ابراز می‌گردد، سکوت کرده است.

در لیبی «معمرقذافی» علاقه زیادی برای سازماندهی تظاهرات علیه اسرائیل و شرکت در آنها از خود نشان داده است. وی همواره به شدت تاکید کرده است کشورش از فلسطینی‌ها حمایت می‌کند. مقامات لیبی همچنین از حمله اخیر نیروهای اسرائیلی به کرانه باختری با عنوان «نابودی گسترده و جمعی مردم فلسطین» و «تروریسم صهیونیستی» نام می‌برد. «علی عبدالسلام الطریقی» رئیس

کشورهای مصر واردن ایده قدیمی تحریم‌های اقتصادی را به دست شهروندان خصوصی و سازمان‌های غیردولتی سپرده‌اند که بسیاری از تحلیلگران عربی این اقدام را به دلیل آسیب‌رسانی به اقتصاد محلی و جلوگیری از تغییرات لازم و ضروری مورد انتقاد قرار می‌دهند

کمیته اتحاد آفریقا که اهل لیبی است و شباهت زیادی باخود قذافی دارد خواستار تحریم کامل اسرائیل شده است.

«ملک محمد ششم» شاه‌مراکش هنگام دیدار با «پاول» که در ابتدای سفر خود به خاورمیانه وارد مراکش شده بود، از وی پرسید: آیا به نظر شما نباید اول به اسرائیل می‌رفقتید؟ این درحالی‌است که در سال‌های گذشته چنین پیشنهادی از سوی کشورهای میانه‌روی عربی شنیده نمی‌شد. به هر حال «ملک محمد» درصدد است از بوش بخواهد نقش فعال‌تری را‌در منطقه خاورمیانه ایفا کند و به حمایت از اعزام نیروی حافظ صلح بین‌المللی به منطقه بپردازد. این درصورتی است که واشنگتن تاکنون تن به این کارنداده‌است.

در این میان الجزایر دچار یک جنگ داخلی تمام عیار است و که‌گاه شاهد در گیری‌های خشونت باری می‌باشد. «ای‌پی‌اس» آژانس خبری رسمی این کشور گزارش داد اخیرا شورشیان، هفت تن از اعضای یک خانواده را به قتل رسانده و چهار نفر دیگر را نیز در غرب الجزایر مجروح کرده‌اند. بنابراین جنگ و درگیری داخلی در این کشور- که از لحاظ منابع نفتی غنی‌است-مقامات الجزایری را از ارائه پیشنهاد یا ابراز عقیده‌ای‌در مورد بحران خاور میانه باز داشته‌است. با این وجود تحلیلگران اعتقاد دارند این کشور از این فرصت برای سکوت بهره‌گرفته‌است.